Keskusrikospoliisi

PL 285
01301 Vantaa

27.4.2022

Lakivaliokunnalle

Keskusrikospoliisin kirjallinen asiantuntijalausunto suosituksesta neuvoston päätökseksi luvan antamisesta neuvotteluihin kattavasta kansainvälisestä yleissopimuksesta, jolla torjutaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöä rikollisiin tarkoituksiin (E 51/2022 vp)

Tausta

YK puitteissa on käynnistynyt neuvottelut kattavasta kansainvälisestä yleissopimuksesta, jolla torjutaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöä rikollisiin tarkoituksiin. Saatavilla olevien tietojen perustella sopimus tulee sisältämään rikosoikeudellisen sääntelyn lisäksi rikosprosessia, kansainvälistä yhteistyötä, teknistä apua ja kapasiteetin rakentamista sekä ennalta estäviä toimia koskevaa sääntelyä.

Keskusrikospoliisilla ei ole ollut mahdollisuutta tutustua sopimuksen luonnokseen, koska sopimusta tai sen osia koskevaa luonnosta ei vielä ole neuvottelujen tässä vaiheessa jaettu. Neuvottelut ovat alkuvaiheessa ja tässä vaiheessa on kysymys neuvotteluvaltuutuksen antamisesta komissiolle. Kysymys on Euroopan unionin osallistumista komission edustamana yleissopimusneuvotteluihin. Suosituksen liitteenä ovat neuvotteluohjeet, joiden puitteissa komissio osallistuisi neuvotteluihin.

Kyberrikollisuuden torjunnan ja sähköisen todistusaineiston rajat ylittävän hankinnan osalta keskeisessä roolissa ovat tällä hetkellä Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus ja lisäpöytäkirja sekä toinen lisäpöytäkirja, jonka ratifiointiprosessi on alkamassa. Samanaikaisesti EU:n puitteissa on valmisteilla eEvidence kokonaisuus, jonka tavoitteena on myös tehostaa sähköisen todistusaineiston hankkimista rajat ylittävissä tilanteissa. Lisäksi unionin jäsenmaiden oikeudellisen yhteistyön osalta on voimassa lukuisia yhteistyötä säänteleviä asetuksia.

Keskusrikospoliisin lausunto

Tietoverkkoihin kohdistuvien sekä niitä hyväksikäyttäen tehtyjen rikosten tutkinnassa keskeisessä roolissa ovat maiden lainsäädäntöjen, menettelyjen ja toimivaltuuksien yhdenmukaisuus sekä sujuvat säännöt sähköisen todistusaineiston hankkimisesta ja toimittamisesta rajat ylittävissä tilanteissa. Tällä hetkellä laajin valtiota velvoittava yhteisymmärrys kyberrikollisuuden torjunnassa on Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus (Budapestin sopimus), joka kattaa 66 valtiota. Yleissopimuksen saavuttaminen tukisi globaalisti tietoverkkoihin kohdistuvien tai niitä hyväksi käyttäen tehtyjen rikosten tutkintaa ja rikosvastuun toteutumista tapauksissa.

Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä, että neuvottelujen edetessä jäsenmaita kuullaan tiiviisti, niillä on aito vaikutusmahdollisuus neuvottelutilanteen mukaisesti sekä sääntelykokonaisuudessa säilyy kansainvälisen oikeuden ja unionin sääntöjen välinen johdonmukaisuus. Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä, että neuvotteluohjeisiin kirjatulla tavalla nykyiset, jo voimassa olevat kansainvälisen yhteistyön välineet ja toimet sekä velvoitteet otetaan täysimääräisesti huomioon siten, että yleissopimus on yhteensopiva voimassa olevien järjestelyiden kanssa sekä tarpeeton päällekkäisyys vältetään. Neuvotteluissa on varmistettava johdonmukaisuus tietoverkkorikollisuutta koskevan Budapestin sopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen kanssa. Myös neuvottelujen edetessä on varmistettava, että jäsenmaiden osalta noudetaan neuvotteluohjeisiin kirjattuja avoimuuden, osallistavuuden ja läpinäkyvyyden periaatetta. Koska sopimusluonnosta ei ole ollut saatavilla, kaikilta osin ei ole tiedossa sen mahdollinen päällekkäisyys voimassa olevan EU sääntelyn kanssa.

Keskusrikospoliisi pitää ehdotettua Suomen kantaa ja Euroopan unionin osallistumista yleissopimusneuvotteluihin komission edustamana perusteltuna. Vaikka yleissopimuksen yksityiskohdista ei ole tietoa, on nähtävissä, että sääntely tullee vaikuttamaan myös lukuisiin unionin yhteisiin sääntöihin tai muuttamaan niiden ulottuvuutta sekä olemaan osin päällekkäistä unionin lainsäädännön kanssa.

Keskusrikospoliisin päällikkö Robin Lardot

Rikostarkastaja Anu Jaakkola

Jakelu

Tiedoksi Poliisihallitus